

ความรู้ ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดลพบุรี

Knowledge, Opinions and Participation to Performance of Farm Women Group Changwat Lopburi

รัตนวรรณ รุณภัย¹ พัฒนา สุขประเสริฐ² และ อรวรรณ วงษ์วานิช³
Rattanawan Roonapai, Patana Sukprasert and Orawan Wongwanich

ABSTRACT

The objectives of this study was to investigate some basic socio-economic aspects of Farm Women Group members, their knowledge, opinions and participation in various activities of Lopburi Farm Women Group.

The sample groups consisted of 1,951 members of the 1993 Lopburi Farm Women Group. A group of 95 members was selected by ballot casting to be the sample. The data were obtained through interview and analyzed by using statistical methods, percentage and arithmetic means. The results were summarized below.

For the socio-economic aspects, the members of Lopburi Farm Women Group was 42.88 years in average, mostly married, and completed grade of education. Each family consisted 4.58 members with 1 to 8 man of farm labour, using an average of 34 to 80 rai of farmland. Their main occupation was agriculture. They could earn an average of 59,307.34 baht per family per year and additional 24,020.34 baht per family per year from supplementary occupation; and spent 43,722.96 baht per family per year. They often obtained agricultural information from television and radio and some from newspaper, They were trained and given agricultural information by the government officers. Husband and wife helped each other

¹ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

² ฝ่ายฝึกอบรม สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Training Division, Extension and Training office, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

³ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University Research and Development Institute, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

in raising children. Any sick members would be treated at hospitals or health stations.

The Farm Women Group members wanted to organize themselves for certain activities to gain knowledge in agriculture or home economics affairs in order to make use of their leisure time especially to generate more income for family. Group organization enabled them to work together for their own and subgroup benefits as well as for the community they belong to. Those activities included technical demonstration, community development or public services which gradually improved the quality of life and family thus led to the prosperity of the localities, community and country as a whole.

The problem as observed was the availability of their time for group activities. They had less problems concerning capabilities of group committee. They did not have any problem in knowledge and skills in home economic affairs, or satisfaction and unity of the group. Therefore, it could be said that the knowledge, opinion and participation of the members were not obstacles to the group operation.

Key Words: Farm Women Group, opinion, participation, knowledge

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ศึกษาความรู้ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรี ประชากรที่ทำการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรี ปี 2536 จำนวน 1,951 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 ราย การเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดลพบุรี มีอายุเฉลี่ย 42.88 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว การศึกษาจบชั้นประถมปีที่ 4 สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.58 คน แรงงานประกอบอาชีพการเกษตร 1 - 8 คน การใช้พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน 34.80 ไร่ มีรายได้จากอาชีพหลักที่ทำการเกษตรต่อครอบครัวต่อปี 59,307.34 บาท อาชีพรองมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 24,020.34 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 43,722.96 บาท รับฟังข่าวสารที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรจากโทรทัศน์และวิทยุบ่อยครั้ง และหนังสือ

พิมพ์เล็กน้อย ได้รับการฝึกอบรมและข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ การเลี้ยงดูบุตรธิดาได้ช่วยกันทั้งสามีและภรรยา เมื่อครอบครัวเจ็บป่วยจะพาไปโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความต้องการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อต้องการรับความรู้ทางการเกษตร เศรษฐกิจเกษตร และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้มีรายได้เสริมในครอบครัว มีการเข้าร่วมกลุ่มกันทำกิจกรรม ทำให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน ทำให้แม่บ้านเกษตรกรทำกิจกรรมทั้งในด้านส่วนบุคคล ส่วนย่อย และส่วนรวม ได้เข้าร่วมการทำสาธิต ร่วมพัฒนาท้องถิ่น หรืองานสาธารณประโยชน์ และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถนำความเจริญมาให้กับท้องถิ่น ชุมชนและสังคมต่อไป

ปัญหาหลักในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือเรื่องเวลาการทำงานกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกจะว่างไม่พร้อมกัน ส่วนในด้านความสามารถคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาน้อย ในด้านความรู้ความชำนาญด้านเศรษฐกิจเกษตรตลอดจนความพอใจและความสามัคคีของกลุ่มไม่มีปัญหา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลพบุรีไม่มีปัญหาในด้านความรู้ความคิดเห็น

และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในลักษณะสังคมไทยเมื่อก้าวถึงสตรีแล้วจะนึกถึงการเป็นแม่บ้านซึ่งได้แก่ การจัดหาอาหารให้สมาชิกในครัวเรือน การเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนการจัดบ้านเรือน ในอดีตที่ผ่านมามีสตรีขาดโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ตามสภาพความเป็นจริงแล้วไม่อาจจะเป็นอดีต ปัจจุบันและอนาคต สตรียังคงเป็นผู้ที่มีภาระกิจมากที่สุด เพราะนอกจากจะมีบทบาทในครัวเรือนแล้วยังมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพและหารายได้ให้ครอบครัว สตรีต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้านอีกด้วย สำหรับสตรีชนบทหรือแม่บ้านเกษตรกรได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ทำงานหนัก เพราะงานของสตรีชนบท ได้แก่ งานทางด้านเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของครอบครัว เป็นแรงงานที่สำคัญในการผลิตการเกษตร ต่อมาความรู้สึกที่ว่า เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้สตรีมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น องค์การระหว่างประเทศหลายองค์การก็ได้ให้ความสนับสนุนทั้งด้านการเงินและวิชาการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสตรี จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศต่อไป ความสนใจที่จะปรับปรุงคุณภาพสตรีในแง่ต่าง ๆ ได้สะท้อนออกมาในรูปของกิจกรรมสำคัญหลายครั้งด้วยกันเช่น ในปี พ.ศ. 2518 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสตรีสากล (ณรงค์, 2531 - 2532) รัฐบาลเริ่มให้ความสนใจ สถานภาพของสตรีมากขึ้น

สตรีเกษตรมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างงานด้านการเกษตร รับผิดชอบในเชิงธุรกิจเกษตรกับพ่อบ้านเกษตรกร และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ต่อสังคมส่วนรวม ในสังคมปัจจุบันยอมรับความสามารถของสตรีมากขึ้น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกระทำการเปลี่ยนแปลงวิถีการประกอบอาชีพหรือวิธีการผลิต เพราะสตรีเกษตรกรในปัจจุบันสนใจที่จะรับฟังข่าวสารต่าง ๆ และใส่ใจรับความรู้ด้านอาชีพและอื่น ๆ เพิ่มเติม เมื่อรับรู้และยอมรับนำไปทดลองใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นสตรีเกษตรกรจึงเป็นบุคคลสำคัญในครอบครัวเกษตรกรที่จะมีส่วนร่วมช่วยผลักดันการประกอบอาชีพการเกษตรของครอบครัวให้ประสบผลสำเร็จรวมทั้งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเกษตรของประเทศอีกด้วย

ในปัจจุบันการดำเนินงานส่งเสริมสตรีเกษตรกรได้รับการบริการความรู้ด้านการเกษตร มีโอกาสเข้าร่วมโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และพัฒนาบทบาทสตรีเกษตรกรให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเกษตร โดยเริ่มตั้งแต่สตรีเกษตรกรที่เป็นเยาวชนเกษตรกรอยู่สนับสนุนให้เข้าเป็นสมาชิกยุวเกษตรกรเข้ารับการศึกษาปฏิบัติและอบรมด้านการเกษตรให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพการเกษตรและตระหนักถึงบทบาทของตนที่มีต่องาน เมื่อสตรีเกษตรกรพ้นจากการเป็นเยาวชนก็ได้รับการสนับสนุนให้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับความรู้เพิ่มพูนทักษะในด้านการเกษตรตามความต้องการ สภาพปัญหาในท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมให้สตรีเกษตรกรได้ตระหนักในบทบาทของตนที่มีต่อการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตอาหารที่มีประโยชน์ให้แก่ครอบครัว การใช้ประโยชน์จากผลผลิตที่ได้เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีส่วนสำคัญในการพัฒนาครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้สตรีเกษตรกรที่เข้ารับบริการสามารถเป็นแกนกำลังในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองต่อไป นอกจากนี้ แม่บ้านเกษตรกรยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และในสังคมปัจจุบันยอมรับความสามารถของสตรีมากขึ้น ดังจะพบใน

หน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ๆ เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้านสตรี กำนันสตรี ประธานกลุ่ม ฯลฯ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าสตรีมีความสามารถในงานด้านบริหารทัดเทียมผู้ชาย เป็นการแสดงถึงสิทธิความสามารถซึ่งพึงให้เกียรติกัน ในสังคมปัจจุบัน (พึงพิศ, 2525) และได้ให้ความสนใจยอมรับถึงความสำคัญของแม่บ้านเกษตรกร จึงได้สนับสนุนให้แม่บ้านเกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป รวมกันเป็นกลุ่มในระดับหมู่บ้าน ตำบล เพื่อเป็นแกนที่จะกระจายความรู้ไปสู่ครอบครัวเกษตรกรอีกฝ่ายหนึ่ง (ฝ่ายเคหกิจเกษตร, ไม่ระบุปีที่พิมพ์) ในปี 2535 มีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั่วประเทศใน 73 จังหวัด จำนวน 12,543 กลุ่ม มีสมาชิก 397,692 คน ด้วยเหตุนี้แม่บ้านเกษตรกรจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการประกอบอาชีพและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จึงควรที่จะได้ศึกษาถึงความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรีทั้งในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนและอุปสรรค เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาวางแผนส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร
2. ความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

อุปกรณ์ และวิธีการ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรีจำนวน 1,951 รายดำเนินการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดย ให้ความคลาดเคลื่อน ของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.10 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลาก

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ลักษณะคำถามมีทั้งแบบเปิด และแบบปิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แจกแจงรายละเอียดวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

นิยามศัพท์

“ความรู้” หมายถึง เนื้อหาความรู้ทางการเกษตร เคหกิจเกษตร และความรู้อื่นที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรีได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร หรือ ได้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

“ความคิดเห็น” หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือการพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดแยกเป็น เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย หรือไม่เห็นด้วยในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

“การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน” หมายถึง บทบาทร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในการทำงาน โครงการ และกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานที่ต้องปฏิบัติได้แก่ งานรวม งานกลุ่มย่อย งานส่วนบุคคล กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรมสาธารณะประโยชน์

“แม่บ้านเกษตรกร” หมายถึง สตรีโสดหรือสมรสแล้วที่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรีรวมตัวกันหรือได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร หรือเจ้าหน้าที่เทคนิคเกษตรให้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้แม่บ้านเกษตรกรได้รับความรู้เทคนิคเกษตร และ ด้านการเกษตร อันจะเป็นอาชีพเสริมช่วยหารายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

“ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม” หมายถึง ลักษณะพื้นฐานของแม่บ้านเกษตรกรในเรื่องอายุ การศึกษา ขนาดครอบครัว แรงงานประกอบอาชีพการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ รายจ่าย การรับฟัง และรับรู้ข่าวสารการเกษตร

“ระดับความคิดเห็น” หมายถึง การประมาณค่าความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงาน ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 3 ระดับดังนี้

ในกรณีที่คำตอบเป็น ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน

1 คะแนน

ในกรณีที่คำตอบเป็น เห็นด้วยน้อย ให้คะแนน

2 คะแนน

ในกรณีที่คำตอบเป็น เห็นด้วยมาก ให้คะแนน

3 คะแนน

ระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงาน คือ

คะแนน 1.00 - 1.66 แสดงว่ามีความคิดเห็นไม่เห็นด้วย

คะแนน 1.67 - 2.33 แสดงว่ามีความคิดเห็นเห็นด้วยน้อย

คะแนน 2.34 - 3.00 แสดงว่ามีความคิดเห็นเห็นด้วยมาก

ปัญหา หมายถึง การประมาณค่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่มีต่อการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 3 ระดับ

ในกรณีที่คำตอบเป็น ไม่มีปัญหา ให้คะแนน

1 คะแนน

ในกรณีที่คำตอบเป็น ปัญหาบ่อย ให้คะแนน 2 คะแนน

ในกรณีที่คำตอบเป็น ปัญหามาก ให้คะแนน 3 คะแนน

ระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินงาน คือ

คะแนน 1.00 - 1.66 แสดงว่ามีความคิดเห็นที่มีปัญหา ไม่มีปัญหา

คะแนน 1.67 - 2.33 แสดงว่ามีความคิดเห็นที่มีปัญหา ปัญหาบ่อย

คะแนน 2.34 - 3.00 แสดงว่ามีความคิดเห็นที่มีปัญหา ปัญหามาก

ผล

จากการศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม บางประการของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 42.88 ปี ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.58 คน มีจำนวนแรงงานประกอบอาชีพการเกษตร 1 - 8 คน ต่อครอบครัว การใช้พื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 34.80 ไร่ อาชีพหลักของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ปลูกผักสวนครัว มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 59,307.34 บาท อาชีพรองได้แก่ ทำไม้กวาด ทอผ้า ทอเสื่อ เย็บผ้าโหล ตัดผม ซ่างไม้ ซ่างปูน มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 24,020.34 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 43,722.96 บาท แม่บ้านเกษตรกรจะรับฟังข่าวสารที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรจากโทรทัศน์และวิทยุจำนวนบ่อยครั้งและจากหนังสือพิมพ์บ้างเล็กน้อย ส่วนการ

เข้ารับการฝึกอบรม และรับข่าวสารการเกษตรนั้นได้จากเจ้าหน้าที่เทคนิคเกษตร และเกษตรตำบล

2. การรับรู้ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกรมีความต้องการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อให้มีรายได้เสริม วัตถุประสงค์ของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อต้องการรับรู้ และมีอาชีพอิสระ รู้จักช่วยเหลือตนเอง พัฒนาครอบครัว สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความรู้ทางการเกษตร เทคนิคเกษตรและพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ตลอดจนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันช่วยเหลือชุมชนและสังคม

การได้รับความรู้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปรากฏว่าแม่บ้านเกษตรกร กล่าวได้ว่าได้รับความรู้ทางการเกษตร และเทคนิคเกษตร มีจำนวนร้อยละ 77.89 ได้พัฒนาคุณภาพชีวิต และครอบครัว มีจำนวนร้อยละ 12.63 และได้ร่วมทำกิจกรรม และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีจำนวนร้อยละ 9.47 (Table 1)

ในด้านความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานปรากฏว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยมากต่อการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่การเข้าร่วมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักวิธีทำงานร่วมกัน

Table 1 The knowledge perception of Farm Women Group members.

Knowledge perception on	Number	Percentage
Agriculture and Home Economics	74	77.90
Life and Family Development	12	12.63
Activities and Time Management	9	9.47
Total	95	100.00

สำหรับที่ปรึกษากลุ่มนั้นควรเป็นผู้มีความสามารถพัฒนากลุ่ม และให้ความช่วยเหลือกลุ่ม สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรควรได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ควรนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต สามารถนำความเจริญมาให้แก่ท้องถิ่นได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การผลิตของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ที่สำคัญ แม่บ้านเกษตรกรทำให้มีบทบาททางด้านครัวเรือนและทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ควรมีข้อมูลทางด้านตลาดเพื่อดำเนินการผลิตให้ตรงกับความต้องการ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างดีในอนาคต ควรจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเพื่อเป็นตัวกลางในการจัดซื้อ - ขาย

และออมทรัพย์ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถแก้ปัญหาของสมาชิกได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.43 ถึง 2.84 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยมากต่อการดำเนินงานกลุ่ม ส่วนคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควรดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยน้อยต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.71 (Table 2)

Table 2 Opinion of Farm Women Group members toward group working.

Group Working Opinion	Opinion			Mean
	Strongly agree	Agree	Disagree	
Grouping make member help each others and work together	81 (85.26)	13 (13.69)	1 (1.05)	2.84
Advisor should have ability to develop and assist group	80 (84.21)	15 (15.79)	-	2.85
Ought to gain knowledge from officer at least once a month	79 (83.16)	16 (16.84)	-	2.83
Using technology for more products	79 (83.16)	16 (16.84)	-	2.83
Lead prosperity to the locality	77 (81.05)	18 (18.95)	-	2.81
Grouping make member gain more income	76 (80.00)	19 (20.00)	-	2.80
The way to be member of Farm Women Group have to decide by the officer	75 (78.95)	19 (20.00)	-	2.78
Cause them to have more role in family and economic	74 (77.90)	21 (22.10)	-	2.78
Ought to have marketing information of the goods demand	72 (75.79)	23 (24.21)	-	2.76
Group of Farm Women must be developed in future	63 (66.32)	31 (32.63)	1 (1.05)	2.65
Establish cooperatives for helping farmers in buying, selling and savings	63 (66.32)	28 (29.47)	4 (4.21)	2.62
The committee of Farm Women Group ought to uphold position only one year	51 (53.68)	21 (22.11)	23 (24.21)	2.29
Farm Women Group can solve the problem of members	45 (47.37)	46 (48.42)	4 (4.21)	2.43
Mean	70 (73.68)	2 (23.16)	3 (3.16)	2.71

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม ปรากฏว่าแม่บ้านเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ เคยดูการสาธิต มีจำนวนร้อยละ 77.89 ไม่เคยดูการสาธิต มีจำนวนร้อยละ 22.11 เคยร่วมทำการสาธิตมีจำนวนร้อยละ 57.89 ไม่เคยร่วมทำการสาธิตมีจำนวนร้อยละ 42.11 เคยร่วมพัฒนาท้องถิ่น มีจำนวนร้อยละ 88.42 ไม่เคยร่วมพัฒนาท้องถิ่นมีจำนวนร้อยละ 11.58 เคยร่วมชุมนุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีจำนวนร้อยละ 54.74 และไม่เคยร่วมชุมนุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีจำนวนร้อยละ 45.26 แสดงว่าสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Table 3)

Table 3 The activities of Farm Women Group members.

Activities type	Activitie frequency		Total
	Used to do	Never	
Observing the demonstrations	74 (77.89)	21 (22.11)	95 (100.00)
Participating in demonstration	55 (57.89)	40 (42.11)	95 (100.00)
Developing the localities	84 (88.42)	11 (11.58)	95 (100.00)
Gathering Farm Women Group	52 (54.74)	43 (45.26)	95 (100.00)

ปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปรากฏว่าการดำเนินงานในเรื่องเวลาในการทำงาน กิจกรรมกลุ่มจะมีปัญหามาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และปัญหาน้อย มีจำนวนร้อยละ 23.16 และ 34.74 ตามลำดับ และไม่มีปัญหามีจำนวนร้อยละ 42.10 เรื่องความสามารถของคณะกรรมการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71 แสดงว่าการดำเนินงานกลุ่มมีปัญหาน้อย โดยพบว่ามีปัญหามาก ปัญหาน้อย และไม่มีปัญหา มีจำนวนร้อยละ 16.84 , 36.84 และ 46.32 ตามลำดับ ส่วนในเรื่องของความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกกลุ่ม ความรู้ความชำนาญด้านเทคนิค ความสามัคคีของสมาชิกกลุ่ม ความพอใจในผลการดำเนินงานกลุ่ม การติดต่อและการเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนจน

ระยะทางและการคมนาคม จากบ้านถึงที่ทำงานกลุ่ม จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.59, 1.53, 1.55, 1.43, 1.42 และ 1.29 จะเห็นได้ว่าสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรไม่มีปัญหาในการดำเนินงานกลุ่ม ดังนั้น ปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ปัญหามาก ปัญหาน้อย และไม่มีปัญหามีจำนวนร้อยละ 10.52 , 30.53 และ 58.95 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 1.52 แสดงว่าการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่มีปัญหา (Table 4)

Table 4 Problems in the operation of Farm Women Group.

Process	Problem			Mean
	Much	Less	None	
Available working hour	22 (23.16)	33 (34.74)	40 (42.10)	2.81
Capability of group committee	16 (16.84)	35 (36.84)	44 (46.32)	1.71
Cooperate of group members in activities	11 (11.58)	34 (35.79)	50 (52.63)	1.59
Knowledge and skill on home economics	9 (9.47)	32 (33.69)	54 (56.84)	1.53
Union of group members	6 (6.32)	40 (42.10)	49 (51.58)	1.55
Satisfaction in group process	7 (7.37)	27 (28.42)	61 (64.21)	1.43
Communication and attention of the officers	6 (6.32)	11 (11.58)	78 (82.10)	1.42
Distance and transportation from dwelling to group office	4 (4.21)	20 (21.05)	71 (74.74)	1.29
Mean	10 (10.52)	29 (30.53)	56 (58.95)	1.52

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรต้องการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อได้รับความรู้ทางการเกษตรและเทคนิคเกษตร ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเห็นว่ามีความจำเป็นทางด้านครัวเรือน ทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น เป็นการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้ดีขึ้น ทั้งเห็นควรจัดตั้งสหกรณ์ในการจัดซื้อ - ขาย และอบรมทรัพย์ จะทำให้ช่วยแก้ปัญหาของสมาชิกได้ สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรเข้าร่วมทำกิจกรรมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและช่วยเหลือสังคมได้ ผลสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่ที่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาฝึกอบรมมากขึ้น โดยนำความรู้เทคนิคใหม่ ๆ ทางด้าน ภัยธรรมชาติ และศิลปประดิษฐ์ให้แก่กลุ่ม เพื่อพัฒนาการทำกิจกรรมกลุ่มให้ดีขึ้น และเป็นการช่วยเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องการสถานที่ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการอบรม ขยายสินค้าของกลุ่ม และจัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เช่น เครื่องอัดกระป๋อง เป็นต้น

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนหมุนเวียนสนับสนุน และปรับปรุงการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น

4. เนื่องจากสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร แต่ละหมู่บ้านมีความเป็นอยู่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ควรจัดหาโครงการต่าง ๆ สนับสนุนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ มีนะนนท์. 2531-2532. บทบาทของสตรีชนบทในการพัฒนาการเกษตรเพื่อความมั่นคงของประเทศ .กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ฝ่ายเคหกิจเกษตร .ไม่ระบุปีที่พิมพ์. การดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร. กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์.

พึงพิศ ดุลยพัชร. 2525. สตรีเกษตร . เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์